

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lauacrum concienzie omnibus sacerdotibus perutile

Jacobus <de Gruytrode>

[Leipzig], 1495

Feria quarta Contemplacio De penali expiratione domini nostri Jesu christi

urn:nbn:de:hbz:466:1-30750

liter dominus et deus tuus amantissimus mori appropinquans incepit oculos deprimere, pallefcere et dicere vltimum verbum, videlicet. **C**onsumatum est. **S**uple opus redemptionis humani generis perfectissime. **E**t quicquid de me propheta tuus est, aut quicquid pro redemptione humani generis facere debui feci. **E**t vsqz in finem consumaui. **O**mnia enim feci que bonus medicus pro amico suo, carissimo et infirmo facere consuevit. **Q**ui primo dietas taxat. **S**ecundo sudorem procurat. **T**ercio minutionem facit. **Q**uarto potionem offert, videlicet mirratu vini et acetosum cum felle mixtum. **T**empus ergo est vt reuertar ad eum qui me misit et vnde veni. **E**cce quo modo caput nostrum pro delictis nostris acerbitate sustinuit passionis quam vsqz ad consumationem omnium scripturarum, que de eius passione erant scripte tollerante patientissime. **I**ta et nos si huius capituli membra esse volumus tunc in omnibus laboribus et aduersitatibus nostris virtute patiente seruemus, vt ad nostram perueniamus sine recipere mereamur ab eo splendorem quem nullus adipisci poterit. **N**isi qui in bonis operibus vsqz in finem perseverauerit. **D**ic ergo in deuotione cordis tui. **O** domine iesu christe qui consumationem totius passionis tue in vna summa deo patri offerens dixisti. **C**onsumatum est. **D**a michi omnia pro me te operante bene acta et passa ad tuam laudem consumere, et consumata pro te deo patri dignanter offerre. **E**t hec de verbo septimo et vltimo

Alia contemplatio de penali expiratione domini nostri Iesu christi. **S**eria quarta.

Quoniam contemplare deuota mente penalem expirationem domini nostri Iesu christi. **C**irca quam considera quat. **1**o. **P**rimo quia talis exspiratio facta est capite inclinato. **S**ecundo quia facta est plorando. **T**ercio quia facta est cum clamore valido. **Q**uarto quia mox eius anima deitati vnita ad inferos descendit. **D**e pri

Capitulum

12

imo cōtemplare. q̄ caput suum duplici de causa inclinavit
Primo dans nobis signū pacis ⁊ reconciliatōis cū deo pa-
tri p̄ suam mortē. Nā multis annis discordia fuit inter deū
⁊ genus humanū p̄pter peccatū primorū parentū. Sed ipse
filius p̄sona media in trinitate. se mediatorē iter deū patres
et nos posuit. et ipsum nobis p̄ suam amarissimā passionē
benignū et placabilem fecit. Et in signū hui⁹ inclinavit se
ad nos in ara crucis. quasi nobis dans osculū reconciliatō-
nis et pacis. Et hoc est q̄ Bern. ait. **R**espice fixis anima
Christū in cruce p̄tentē **R**espice capitis inclinatioē ad re-
cōciliatōis osculū. brachiorū extensioē ad amplexū. lateris
aperitōem ad precū. membroꝝ extensioē ad remedium
Secundo emisit sp̄m inclinato capite p̄ nimia paup̄ta-
te. que est in via p̄ quas itur ad astra. Unde dixit dñs in e-
ngelio. **B**eati pauperes spiritu. q̄m iporū est regnū celoz. Nā
i magna paup̄tate **J**esus christus est nat⁹. In maiori pau-
p̄tate ⁊ aduersitate vixit in hoc mundo. Sed in extremo
p̄ maximam paup̄tatē et miserā exiit de hoc seculo. **U**n-
bene poterat illud dicere. **J**ob nudus egressus suz de utero
matris mee. nud⁹ ⁊ dilacerat⁹ et miseris plenus reuertar il-
luc. **S**ecundo. cōtemplare. q̄ **C**hristus tradidit sp̄m flendo
Nā in ipso semp̄ fuit maior passio q̄ passio. Et it̄co nūq̄
legit̄ fleuisse. p̄pter snā passionē. sed cōpassiue pluries. Nā
quater legit̄ fleuisse hic ultimo et sp̄ cōpassiue. **S**z quare
fleuit. **D** bone **J**esu ait deuotus **B**ernh. **C**um potius erat
gaudendū q̄ flendum. cum operabaris salutem in medio
terre affigens peccata nostra cruci. damnās diaboli. ⁊ sal-
uans nos a morte eterna. **F**leuit domin⁹ i cruce ex magna
cōpassione. cōsiderans. quia passio sua sufficeret ad redēp-
tionē oim̄ hominū. **S**z tamen effecit redēp̄tōnez paucorū
respectu damnatorū. Et hoc est q̄ dixit **C**hrist⁹ in cōse-
cōne sui sanguinis. **v**tz. **H**ic ē sanguis q̄ p̄ multis effundet̄
Qui sanguis nō fuit effusus p̄ oib⁹ quantū ad efficaciaz

Et hoc conquerit p Jere. dicēs. Inuanū laboraui videlicet
 q̄ tantā recōpensam et satisfactōez p peccatis nostris fecit
 que etiā ratione doloris et valoris mille mundos liberasset
 et q̄ adhuc tā paucos liberauit. Vnde est q̄ alibi dicit p Je
 remiā p̄phetā. Asperi terrā et ecce vacua erat. et celos et nō
 erat lux i eis. Ac si dicat. Asperi terrā. i. terrenos hoīes. et sūt
 vacua a d̄stratōe mearū penarū. Nec solū illos. sed etiā ce
 los. i. bonos asperi. qui celestē deberent habere vitam. et nō
 est eis lux. v̄z ignitōis ad habēdā memoriā mee passiōis.
 Et ideo Christ⁹ clamat ad nos p beatū Cris. dicēs. Ego
 p̄ter vos sum homo factus. propter vos alligat⁹ et delus⁹
 cesus crucifixus. Ubi est tantarū iniuriarū meaz fruct⁹.
 Ubi est precium sanguinis. quez effudi pro vestra redempti
 one. O homo sup̄ gloriam meam te dilexi apparens homo
 sup̄ terram. mortem turpissimam propter te sustinui. Ubi
 est tāte caritatis mee retribucō. Et tu respōdebis ei i spiritus
 dicens Certe domine Jesu christe in emendatōe vite mee
 est tua retributio. Sedm̄ quod seruus tuus beatus Bern.
 ait. Penitentia mea o bone Jesu est cibus tuus quo vesce
 ris. Et lachryme cōtritōis mee sunt potus tu⁹ quo potaris.
 Audisco insuper lac matris mee cū sanguine tuo. et faciam
 tibi optimum de iocōnis et cōtemplationis balsamentum
 et dicam. O domine Jesu christe qui in ara crucis omnes
 homines. in quibus tua amarissima frustraret passio p̄fec
 te cognouisti. Et eosdem tūc mi domine acerbissime fleuisti
 Da mihi queso per gratiam tuam in meis factis dictis et
 cogitatis te unquā offendere. Sed semper tuaz turpissimaz
 mortē. et omnia alia beneficia a te collata pre oculis mētis
 cunctis temporib⁹ tenere. Quatenus recordatōis sanctissi
 me passiōis tue spirit⁹ meus seruore deuotionis accensus
 amarissimas lachrymas i aspectu tuo spatiēdo tibi effun
 dat ut nō sum vnus quoz dānatōem tu in cruce deplorasti
 Tercō deplare. qz cū clāore valido expirauit. Mirabile

Capitulum

18

tamen videtur qui iam in ultimo constitutus est et qui vit
pre tormentis potuit os aperire et linguam mouere dicitur cla
masse valite. Cum etiam propheta dicat de eo. Rauece fauce
sunt fauces mee. **Hic dicit Glosa.** Nos cum nulla voce mori
mur qui de terra sumus. Ille autem moritur voce exaltata
qui de celo descendit. et qui propria autoritate spiritum suum tra
didit quod soli homini deo conuenit. **Istum clamores celum**
audiuit. et omnes angelorum chori sunt turbati. **Et hoc sol**
qui se habet ut celi oculus demonstrauit qui per eius eclipsis
supernaturalem nobis tanquam si fleret apparuit. et illa oium
angelorum deplangeret turbationem et sui creatoris mortem
Et sic tenebre facte sunt in vniuersa terra. quia dominus lucis
mortem paciebatur amarum. **Et ille tenebre tribus horis**
durauerunt. videlicet a sexta usque ad nonam. quia tam diu do
minus uiuus pendebat in cruce. **Et etiam tam diu fuit Adā**
in paradiso. **Item istum clamores audiuit templum et velum**
ipsius scissum est a summo usque deorsum. quod utique humani
tas non est factum. sed per dei angelum. **Unde si iudici non fu**
issent mente excecati et corde indurati habuissent utique mate
riam magne ammiracionis et timoris se ad christum conuertendi
Et duri et indurati iudici vos semper deo recalcitrauistis. **Notum**
sit vobis omnibus quod per talem templi scissionem **Danielis** p
phecia est adimpleta. qui longo ante prophetauit nobis dicens
Cum venerit sanctus sanctorum. id est messias uerus Christus
deus et homo. tunc cessabit unctio uestra. **Et ecce venit et in**
medio uestrum conuersatus est. sed tanquam abortiuum quod pro
citur a matre. sic proiecistis eum extra ciuitatem **Iherusalem**
in locum caluarie occidendo ipsum crudelissime. **Et ideo in**
morte eius hoc velum magnum et preciosum est scissum. ad
designandum quia scidit a uobis omnem unctionem regum
videlicet summorum pontificum et prophetarum de quibus ha
buisistis omnem honorem uestrum. quoniam oleo sanctifi
cationis ungebantur ista tria genera hominum. **Ista omnia abstulit**

ab eis deus. Et adhuc incredulus manet in deo? Item istum clamorē audiuit terra et tremuit. Nam crucē in qua creator eius suspēsus fuit graviter sustinuit. ostēdens se paratū esse omnes crucifixores ei⁹ viuos deglutire. Sicut Dathan et Abiron absorpti sunt qui multo min⁹ q̄ isti peccauerunt. Sed pietas pendētis in cruce terram hoc facere nō pmisit quia reddeere malū pro malo noluit. immo paulo an̄ patrē celestē p̄ eis exorauit dicens. Pater ignosce illis etc. Istum clamorē audierūt petre et scisse sunt in maximā nostram cōfusione et cordis nostri duriciā. q̄ ille creature insensibiles et inanimate p̄ quibus Christus nō est passus sibi in ei⁹ morte spaciēbatur. Et nos miseri homines creature ei⁹ racionales p̄ quibus fili⁹ dei est passus corda nostra lapidea ad cōpaciendū sibi emollire nō possumus. immo et duriora sunt adamāte. qui tamē a calidi hirci frangit sanguie. Itē istū clamorem audierūt sepulchra mortuorū et aperta sunt. In cuius signū debemus corda nostra aperire et mundare per purā et integrā confessionem contritionem et satisfactionem ne in aspectu dei fetidiores simus sepulchris mortuorū. Vñ Bern. Qui ad Christi fletū nō turbat. qui ad ei⁹ clamores nō excitat. qui ad eius mortem nō cōcutit. grauior est terra. durior petra. fetidior sepulchro. Cōpassio em̄ illarū creaturā insensibiliū videlicet solis. terre. petrarum ac sepulchrorum in agnā nobis prestat materiam cōtemplādi. cordis nostri duriciā in confusionē nostrā q̄ ille creature nos dñt p̄cellere in nostri redemptoris cōpassiōe. Quia p̄pter ipse creaturē nos in extremo iudicio de ingratitude vicio et dei bñfictorū obliuione crudeliter accusabūt. Quarto et ultimo cōtemplare quomō Christus dū expirauit mor ei⁹ us anima deitate vnita ad inferos descendit. Cūq; tenebrarum terminum quasi quidam! depredator splendidius et terribilis attigisset. aspicientes euz tartaree legiones ac inferoz ianitores ceperūt inquirere. Quis namq; est iste tam

terribilis. Tam fortis et preclarus et niueo splendore choruscās. Tam mūd⁹ qui nobis est subiectus nunq̄ talē nobis mortuū misit. Quis est ergo iste. qui fines uostros tā in crepide in gredit. et nō solum nostra supplicia non veretur sed etiam alios a vinculis soluere conat. Vnūq̄ talem noster suscepit infernus. Inuasor est iste nō debitor. Certe videmus iudicem non supplicem. Venit nobiscū pugnare sed uō succūbere. eripere et uō manere. Ubi nāq̄ putatis nostri principes fuerūt dū bellator iste claustra nostra verabat. Iste si reus esset taz audax nō esset. Nā si deus quid tunc corp⁹ eius in patibulo crucis facit. Si vero homo est cur intātus presumit. sed vere deus et homo est. Heu q̄ miserabiliter p̄ istum Ihesum nazarenū decepti sum⁹. Heu quomō perit potestas nostra cunctis populis semper formidanda. Post istas cruentarū bestiariū voces. mox in ipsos aciem dirigit per angelos suos qui euz comitabant dicene. Tollite portas principes vestras et eleuamī porte eternales et introibit rex glorie. Quo contra ipi crudelib⁹ vocib⁹ intonat. Quis es iste rex glorie. Contra aiunt angeli. Domin⁹ fortis et potens. dominus potens in plio. Dominus virtutū ip̄e est rex glorie. Tunc ad imperiū domini omnes porte sunt p̄fracte. Et introiit domin⁹ cū multitudine angelorum ad limbū sanctorū patrum. qui mox genibus eius prouoluti iocunda voce dicebant. Aduenisti desiderabilis quem expectabamus intenebris. Descendisti p̄ nobis ad inferos noli te nobis esse cū reuersus fueris ad superos. Hinc cōtemplare duote quantā leticiā sancti patres cū dño et angelis eius in limbo vsq̄ in diem resurrectōis habuerunt. Dic ergo in magna deuotōe et cordis tui contricione. **G** Domine ihesu chris̄te infunde obsecro mihi peccatori multitudinem tue caritatie. vt nihil terrenum. nihil carnale desiderē. sed te solū super omnia diligā vt penit⁹ rēnuat cōsolari anima mea nisi in te deo meo dulcissimo. **E**scribe digito tuo in tabulis cordis

mei memoriā eorū que pro me p̄tulisti nulla vnq̄ obliuione
 delēda vt ea s̄ p̄ oculis habeā et delecter. nō solū illa cogita
 re s̄ etiā si necesse fuerit p̄ modulo meo tollerare. ⁊ dulcescat
 mihi nō solū tibi ex oib⁹ virib⁹ obseq̄. sed etiā p̄pter te p̄tu
 melius affici aut certe morte turpissima si necesse fuerit p̄dēna
 ri. Alia contemplatio de maxima caritate quam nobis de
 us ostendit in nobilissimo eucharistie sac̄o. Feria quinta

Quo mea vere est cibus. ⁊ sanguis meus vere est
 potus. Quia p̄pter amantissime anime que credi
 tis in me. Venite comedite panem meum ⁊ bibite
 te vinum. i. sanguinem meum quod miscui vobis
 Sic cōtemplare in deuotione cordis tui et dic intra teipsum
 Quis sum ego vt manducem dominū meum. Cum tamē
 Augu. dicat. q̄ peccator nō est dignus pane materiali ⁊ cū
 sciam me esse peccatorem indignū. quō ausus sum mandu
 care panem angelorum qui deus meus est. Deinde cōtem
 plare si piā ⁊ humilē habes animas qualiter Iohēs bap
 tista oculos apertos habuit ad ip̄m Christū qui tractat in
 hoc sacramēto. qui licet sanctissimus hominū esset ⁊ tam pi
 rus q̄ inter natos mulierū sanctior eo nō surrexit. Tamen
 ad soluendū suorū corrigiam calciamentorū et ad tangēdus
 ei⁹ verticem idignū se reputauit. In scriptū ē Baptista tre
 muit ⁊ nō audeat tāgere sc̄m dñi verticē. De quo Iero. V
 iohānes quem cherubin et seraphin vix audēt inspicere tu
 audeas tangere. sic sibi modo cuiuslibet celebrati vel p̄mūicati
 potest dici. V sacerdos que cherubin ⁊ seraphin vix audēt
 inspicere eundē tu audeas tractare ⁊ māducare. Sic die in de
 uotōe magna mentis tue cū beato Iero. qui in extremis su
 is cū sibi corpus Christi portabat dixit. Tu es deus meus
 qui pro me passus es. Cur te domine intantū hūilias vt pa
 tiaris ad homines descendere publicanum et peccatorem. et
 nō solū vis cum illo manducare. sed te ip̄m ab ip̄o mandu